

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 821/2016-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia

1. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Žilina v konaní vedenom pod ČVS: ORP-438/1-VYS-ZA-2016 a jeho uznesením z 27. apríla 2016, postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Žilina v konaní vedenom pod ČVS: KRP-57/1-VYS-ZA-2016 a jeho uzneseniami zo 4. mája 2016 a z 18. mája 2016, postupom Okresnej prokuratúry Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 306/16/5511 a jeho uznesením z 28. apríla 2016;

2. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 5 a 7, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 196/2016 a jeho opatrením z 27. apríla 2016, postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 198/2016 a jeho uznesením z 28. apríla 2016;

3. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 18/2016 a jeho uznesením z 10. mája 2016, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 26/2016 a jeho uznesením z 9. augusta 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia

1. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 6 ods. 2 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Žilina (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod ČVS: ORP-438/1-VYS-ZA-2016 a jeho uznesením z 27. apríla 2016, postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Žilina (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) v konaní vedenom pod ČVS: KRP-57/1-VYS-ZA-2016 a jeho uzneseniami zo 4. mája 2016 a z 18. mája 2016, postupom Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 306/16/5511 a jeho uznesením z 28. apríla 2016;

2. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 5 a 7, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny, ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6

ods. 1, 2 a 3 dohovoru postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 196/2016 a jeho opatrením z 27. apríla 2016, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 198/2016 a jeho uznesením z 28. apríla 2016;

3. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny, ako aj čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 18/2016 a jeho uznesením z 10. mája 2016, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 26/2016 a jeho uznesením z 9. augusta 2016.

Dátum odovzdania sťažnosti na poštovú prepravu je nečitateľný.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného riaditeľstva ČVS: ORP-438/1-VYS-ZA-2016 z 26. apríla 2016 obvinený z trestného činu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Stalo sa tak na základe trestného oznámenia svedka (poškodeného) [REDAKOVANÉ] a ďalších dôkazov k veci. Toho istého dňa bol sťažovateľ aj zadržaný.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že po vznesení obvinenia ho vyšetrovateľ „nútil“, aby využil právo zvoliť si obhajcu, a to aj napriek tomu, že v zmysle vzneseného obvinenia dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 Trestného poriadku nebol daný. Sťažovateľ pritom chcel využiť právo na to, aby sa obhajoval sám do chvíle, kým mu to zákon dovoľuje. Sťažovateľ namieta, že vyšetrovateľ ho uvádzal do omylu s tým, že vraj ide o trestný čin posudzovaný ako obzvlášť závažný zločin (čo však nebola pravda), a preto je daný dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Vyšetrovateľ preto 27. apríla 2016 požiadal okresný súd o ustanovenie obhajcu pre sťažovateľa z dôvodu povinnej obhajoby.

Uznesením (opatrením) okresného súdu č. k. 0 Tp 196/2016-7 z 27. apríla 2016 bola sťažovateľovi ustanovená obhajkyňa z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. c) v spojení s ustanovením § 47 ods. 2 Trestného poriadku.

Uvedeným postupom vyšetrovateľa a následným opatrením okresného súdu bolo sťažovateľovi odopreté právo zúčastniť sa výsluchu poškodeného a klásť mu otázky, ako aj právo nahliadať do spisu podľa § 213 ods. 1, resp. § 69 ods. 1 Trestného poriadku.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 198/2016 z 28. apríla 2016 bol sťažovateľ vzatý do väzby.

Sťažovateľ namieta, že trestné stíhanie voči nemu je vedené bez dostatočných dôkazov, najmä na základe tvrdení svedka (poškodeného) [REDACTED]. Hoci skutok sa mal stať 11. apríla 2016, [REDACTED] podal trestné oznámenie až 20. apríla 2016, aj to z donútenia a proti vlastnej vôli. Podľa sťažovateľa nie sú dané ani dôvody väzby. Okrem toho tá istá samosudkyňa okresného súdu, ktorá v rozpore so zákonom ustanovila sťažovateľovi obhajkyňu, rozhodovala aj o jeho vzatí do väzby.

Uznesením okresnej prokuratúry č. k. 2 Pv 306/16/5511-4 z 28. apríla 2016 bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti vzneseniu obvinenia, a to v podstate preto, že získané dôkazy odôvodňujú v danom štádiu trestného konania vznesenie obvinenia.

Podaním z 2. mája 2016 sťažovateľ žiadal Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) o preverenie dôvodnosti vznesenia obvinenia voči nemu.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 18/2016 z 10. mája 2016 bola zamietnutá sťažnosť, ktorú sťažovateľ podal proti uzneseniu o vzatí do väzby. Sťažovateľ je toho názoru, že krajský súd absolútne nevzal do úvahy, že sťažovateľ je od 28. apríla 2016 bez povinnej obhajoby v zmysle § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (keďže v čase ustanovenia obhajkyne 27. apríla 2016 dôvod povinnej obhajoby ešte neexistoval).

Prípisom generálnej prokuratúry č. k. IV Pz 114/16/1000-7 z 24. mája 2016 bolo podanie sťažovateľa z 2. mája 2016 odložené ako nedôvodné v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 Trestného poriadku. Opakovaná sťažnosť proti vzneseniu obvinenia z 30. mája 2016 bola generálnou prokuratúrou postúpená Krajskej prokuratúre v Žiline (ďalej len „krajská prokuratúra“). Z prípisu krajskej prokuratúry č. k. 3 KPt 216/16/5500-15 z 15. júna 2016

vyplýva, že nemožno preskúmať postup a zákonnosť rozhodnutí okresnej prokuratúry nadriadenou krajskou prokuratúrou.

Sťažovateľ v máji, júni a júli 2016 opakovane žiadal o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu, ako aj o zabezpečenie práva na obhajobu. Podľa tvrdenia sťažovateľa však vyšetrovateľka tieto žiadosti ignorovala.

Dňa 15. júla 2016 sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby okresnej prokuratúry a zároveň požiadal okresný súd o možnosť preštudovania vyšetrovacieho spisu. Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd mu umožnil nahliadnuť do spisu, avšak sťažovateľ namieta, že v nedostatočnom časovom rozsahu. Stalo sa tak prvýkrát počas trvania vyšetrovania.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 198/2016 z 1. augusta 2016 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd sa nezaoberal argumentáciou sťažovateľa z 28. júla 2016 a z 1. augusta 2016, hoci namietal porušenie základných procesných práv pri vyšetrovaní, ale ani nevysvetlil, prečo sa týmito námietkami nezaoberal.

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 198/2016 z 1. augusta 2016 podal sťažovateľ ešte 1. augusta 2016 sťažnosť, ktorú písomne doplnil podaním z 5. augusta 2016.

Uznesením krajského súdu č. k. 1 Tpo 26/2016-103 z 9. augusta 2016 bola sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá, a to bez toho - ako to uvádza sťažovateľ - aby sa krajský súd zaoberal jeho námietkami. Podľa názoru krajského súdu ustanovením obhajcu v medziach upraveného zákonného sudcovského uváženia nebolo možné porušiť základné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, pričom tento záver platí aj vo vzťahu k základnému právu na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd pri formulovaní tohto názoru asi zabudol, za akých podmienok mu bola obhajkyňa okresným súdom ustanovená, teda že sa tak nestalo na základe zákona, ale na základe sudcovského svojvoľného uváženia. Sťažovateľ ďalej

poukazuje na to, že krajský súd iba stroho uviedol, že bol 12. júla 2016 vyrozumený o možnosti preštudovať spis, avšak v skutočnosti mal na to iba jeden pracovný deň. Túto dobu považuje sťažovateľ za neprimerane krátku na to, aby mohol pripraviť obhajobu a oboznámiť sa s dôkazmi druhej strany. Sťažovateľ tiež namieta, že na jeho ostatné námietky krajský súd neodpovedal.

Zo sťažnosti vyplýva, že krajský súd 9. augusta 2016 (v sťažnosti je zrejme nesprávne uvedené 9. septembra 2016, keďže ani zo sťažnosti, ale ani z pripojených listín existencia rozhodnutia krajského súdu z 9. septembra 2016 nevyplýva, pozn.) zamietol sťažnosti podané sťažovateľom proti uzneseniu (opatreniu) okresného súdu sp. zn. 0 Tp 196/2016 z 27. apríla 2016 o ustanovení obhajkyne, ako aj proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 198/2016 z 1. augusta 2016 (v sťažnosti je zrejme nesprávne uvedené 1. septembra 2016, keďže ani zo sťažnosti, ale ani z pripojených listín existencia uznesenia okresného súdu z 1. septembra 2016 nevyplýva, pozn.) jedným rozhodnutím, a to vydaným pod č. k. 1 Tpo 26/2016-103. Sťažovateľ namieta, že ustanovenie § 192 ods. 2 Trestného poriadku nepripúšťa takýto postup. Nie je totiž možné, aby o dvoch uzneseniach s rôznymi spisovými značkami rozhodoval druhostupňový súd v jednom konaní a jedným rozhodnutím.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že okresný súd 27. apríla 2016 pod sp. zn. 0 Tp 196/2016, 28. apríla 2016 a 1. augusta 2016 pod sp. zn. 0 Tp 198/2016 rozhodoval vždy v senáte zloženom z iných sudcov. Tým došlo podľa sťažovateľa najmä k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Napokon sťažovateľ poukazuje na to, že trpí nevyliciteľnou životu nebezpečnou chorobou (dilatačnou kardiomyopathiou), preto ho pobyt vo väzbe ohrozuje na živote. Na túto skutočnosť upozornil už na začiatku trestného stíhania vyšetrovateľ a aj okresný súd, napriek tomu vo väzbe nedostáva adekvátnu lekársku starostlivosť.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné ľudské práva a slobody [REDAKOVANÉ] (...) priznané čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2, 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2

ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a), b), Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2, 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd - v jeho trestnej veci: uznesením sp. zn. ČVS: ORP-438/1-VYS-ZA-2016 zo dňa 27.4.2016 Okresného riaditeľstva PZ - odbor kriminálnej polície PZ-Žilina – jeho konaním a rozhodovaním vo veci, - uznesením: sp. zn. ČVS: KRP-57/1-VYS-ZA-2016 zo dňa 4.5. a zo dňa 18.5.2016 Krajského riaditeľstva PZ - odbor kriminálnej polície PZ-Žilina – jeho konaním a rozhodovaním vo veci, - uznesením: sp. zn. 2 Pv 306/16/5511 zo dňa 28.4.2016 Okresnej prokuratúry - Žilina – jeho konaním a rozhodovaním vo veci, porušené boli.

2. Základné ľudské práva a slobody [REDAKOVANÉ] (...) priznané čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 5 a 7, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 v spojitosti s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a), b), čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1, 3, 4, čl. 6 ods. 1, 2, 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a čl. 37 ods. 3, čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd – uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 0Tp/196/2016 – opatrením povinnej obhajoby, z 27. apríla 2016, a uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 0Tp/198/2016 – o vzatí ma do väzby z 28. apríla 2016 porušené boli.

3. Základné ľudské práva a slobody [REDAKOVANÉ] (...) priznané čl. 15 ods. 1, 2, čl. 17 ods. 1, 2, 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, 3, čl. 48 ods. 1, 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 v spojitosti s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a), b), čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3, 4, čl. 6 ods. 1, 2, 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 37 ods. 3, čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd – uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1Tpo/18/2016 z 10. mája 2016 a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1Tpo/26/2016 z 9. augusta 2016 porušené boli.

1. Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1Tpo/26/2016 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

2. Krajskému súdu v Žiline a prikazuje, aby ten kto základné právo a slobody porušil, obnovil stav pred porušením základného práva a slobody [REDAKOVANÉ] (...)

3. Okresnému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Žiline prikazuje okamžite prepustiť [REDAKOVANÉ] (...) na slobodu.

4. Okresnému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Žiline zakazuje pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa [REDACTED] (...)

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi [REDACTED] (...) primerané finančné zadosťučinenia vo výške 30 000 EUR, slovom tridsaťtisíc eur, za zhoršenie zdravia, ohrozenie života a stavu právnej neistoty v právny štát nastálo a porušenie základných ľudských práv a slobôd, sťažovateľovi [REDACTED] (...) ako náhradu nemajetkovej ujmy.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu a Okresnému súdu v Žiline, priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000,- EUR – [REDACTED] [REDACTED] (...), povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 1 Tpo 26/2016-103 z 9. augusta 2016 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu č. k. 0 Tp 198/2016-87 z 1. augusta 2016.

Krajský súd predovšetkým konštatuje v doslovnom znení celý obsah písomného podania sťažovateľa z 5. augusta 2016 doručeného krajskému súdu 8. augusta 2016 označeného ako „sťažnosť voči uzneseniu sp. zn. 0 Tp 198/2016-87 Okresného súdu Žilina z 01.08.2016“.

Ďalej krajský súd konštatuje, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, pričom do väzby bol vzatý z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Analýzou vyšetrovacieho spisu treba dospieť k záveru, že nedošlo k žiadnej zmene relevantných skutočností skutkového a právneho stavu, ktoré by zásadným spôsobom zmiernili podozrenie zo spáchania skutku, pre ktorý bolo vznesené obvinenie. Neboli zistené ani ďalšie skutočnosti, ktoré by spochybnili alebo vyvrátili záver o existencii dôvodov väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Z vyšetrovacieho spisu tiež vyplýva, že prípisom z 12. júla 2016 bol sťažovateľ vyrozumiený o preštudovaní spisu.

Podľa názoru krajského súdu v uznesení okresného súdu je vyčerpávajúcim spôsobom popísaný skutkový stav tvoriaci základ pre záver o trvaní dôvodov väzby vrátane hodnotenia dôkaznej situácie na základe doteraz zabezpečených dôkazov. Zaoberá sa aj obranou sťažovateľa, ktorý spáchanie skutku popiera. Dôvody uznesenia okresného súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajú zo skutkových okolností prípadu a relevantných právnych noriem.

Krajský súd nemá žiaden dôvod meniť svoje predchádzajúce skutkové a právne názory vyjadrené v uznesení z 10. mája 2016. Nemožno sa stotožniť s výkladom ustanovení právnych noriem zaručujúcich právo na obhajobu obvineného tak, ako ich prezentuje sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti. Ustanovením obhajcu na základe opatrenia v trestnom konaní v medziach upraveného zákonného sudcovského uváženia všeobecný súd nemôže porušiť základné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, resp. jeho právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, pričom tento záver rovnako platí aj vo vzťahu k základnému právu na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Podstatou a zmyslom základného práva na obhajobu je zaručiť obvinenému primeranú a dostatočnú možnosť ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v rámci trestného konania v súlade s požiadavkami spravodlivého procesu. Povinnosťou súdu je rešpektovať práva obvineného v intenciách princípov spravodlivého súdneho konania, nie však bezvýhradne prispôbiť procesný postup programu alebo požiadavkám obvineného, resp. jeho obhajcu.

Napriek nesúhlasu sťažovateľa s namietaným opatrením, ktorým mu bol ustanovený obhajca, týmto krokom bolo jeho právo na obhajobu skôr rozšírené ako obmedzené. Od momentu vznesenia obvinenia až doteraz mal sťažovateľ právo kedykoľvek zvoliť si obhajcu podľa vlastného výberu, čo však nespravil. Z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že bol riadne poučený o práve zvoliť si obhajcu. Rovnako bol vyšetrovateľom upozornený na dôvody povinnej obhajoby a tieto sú uvedené aj v opatrení okresného súdu, ktorým bola sťažovateľovi ustanovená obhajkyňa. V zápisnici o výsluchu sťažovateľa z 27. apríla 2016 je doslova uvedené jeho vyhlásenie, podľa ktorého mu bol poskytnutý dostatočne dlhý čas na zvolenie obhajcu s tým, že si obhajcu nevolí, neuplatňuje si nárok na bezplatnú obhajobu, či na obhajobu za zníženú odmenu, pretože v jeho prípade ide o povinnú obhajobu v zmysle upovedomenia o povinnej obhajobe. Zo zápisnice o výsluchu

obvineného 27. apríla 2016 vyplýva, že sťažovateľ si obhajcu nezvolil, ani mu ho nezvolila iná oprávnená osoba, a preto žiada, aby mu bol obhajca ustanovený. Dňa 27. apríla 2016 bol sťažovateľ vypočutý vyšetrovateľom v prítomnosti ustanovenej obhajkyne a 28. apríla 2016 bol vypočutý okresným súdom v prítomnosti ustanovenej obhajkyne. Ani pri jednom z týchto procesných úkonov sťažovateľ nenamietal výkon obhajoby ustanovenou obhajkyňou.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť v časti smerujúcej pre porušenie

1. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 17 ods. 2, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6 ústavy, čl. 6 ods. 2 a 3 dohovoru, ako aj čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny proti postupu okresného riaditeľstva v konaní vedenom pod ČVS: ORP-438/1-VYS-ZA-2016 a jeho uzneseníu z 27. apríla 2016, postupu krajského

riadiťstva v konaní vedenom pod ČVS: KRP-57/1-VYS-ZA-2016 a jeho uzneseniam zo 4. mája 2016 a z 18. mája 2016, postupu okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 306/16/5511 a jeho uzneseníu z 28. apríla 2016;

2. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2, 5 a 7, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru, ako aj čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 196/2016 a jeho opatreniu z 27. apríla 2016, postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 198/2016 a jeho uzneseníu z 28. apríla 2016;

3. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru, ako aj čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 18/2016 a jeho uzneseníu z 10. mája 2016,

treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

V uvedenej časti sťažnosti sú napádané postupy, ako aj rozhodnutia, ku ktorým došlo v časovom rozpätí od 27. apríla 2016 do 18. mája 2016. Zo vzájomnej časovej súvislosti faktov, na ktoré sa sťažovateľ v podanej sťažnosti odvoláva, je zrejmé, že sťažnosť, ktorá bola ústavnému súdu doručená 26. septembra 2016, bola podaná dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty vo vzťahu k tejto časti sťažnosti.

Sťažnosť v časti smerujúcej pre porušenie

1. čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru, ako aj čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn.

1 Tpo 26/2016 a jeho uznesení z 9. augusta 2016 v súvislosti s namietanou nemožnosťou preštudovať vyšetrovací spis a v súvislosti s porušením práva na obhajobu v dôsledku protizákonného ustanovenia obhajcu treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti podanej ako riadny opravný prostriedok proti uzneseniu okresného súdu č. k. 0 Tp 198/2016-87 z 1. augusta 2016 namietal v podstate dve skutočnosti. Išlo jednak o to, že jeho žiadosti o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu boli

ignorované a do spisu mohol nahliadnuť až pred rozhodnutím okresného súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby 28. júla 2016. Ďalej namietal, že mu bola bezdôvodne vnútená povinná obhajoba v čase, keď pre ňu neexistovali zákonné dôvody a v dôsledku tejto skutočnosti ani v ďalšom konaní (keď už dôvody povinnej obhajoby boli dané) nemal obhajcu ustanoveného v súlade so zákonom, keďže ustanovenie obhajkyne uskutočnené 27. apríla 2016 treba považovať za nezákonné pre neexistenciu zákonných dôvodov na povinnú obhajobu v danom časovom okamihu.

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu (v spojení s úvahami okresného súdu) týkajúca sa oboch uplatnených námietok sa javí ako dostatočná a presvedčivá. Znamky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti nevykazuje. Skutočnosť, že sťažovateľ má na vec iný názor, nemôže sama o sebe bez ďalšieho znamenať porušenie označených práv.

V súvislosti s námietkou o ignorovaní žiadostí sťažovateľa o nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu krajský súd poukazuje na nespornú skutočnosť, že okresný súd 28. júna 2014 umožnil sťažovateľovi nahliadnuť do vyšetrovacieho spisu. Stalo sa tak krátko pred rozhodnutím o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Z pohľadu krajského súdu to znamená, že aj keby v predchádzajúcom období nebolo toto právo sťažovateľa rešpektované, v čase konania o žiadosti o prepustenie z väzby sa už toto pochybenie konvalidovalo, keďže sťažovateľ napokon dostal možnosť do spisu nahliadnuť. Z tohto dôvodu konanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby už nie je zaťažované namietanou procesnou chybou.

V uvedenej súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že (na rozdiel od tvrdení sťažovateľa v konaní vedenom ústavným súdom) v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu nenamietal, že čas poskytnutý mu na preštudovanie vyšetrovacieho spisu bol nedostatočný, preto ani nebol dôvod, aby krajský súd posudzoval námietku z tohto pohľadu.

Nemožno akceptovať ani námietku sťažovateľa, podľa ktorej ustanovením obhajcu 27. apríla 2016 (v čase, keď zákonné podmienky na povinnú obhajobu neboli podľa sťažovateľa splnené) bolo porušené jeho právo, aby sa obhajoval sám, a po vzatí do väzby

(týmto momentom dôvod povinnej obhajoby nastal) obhajcu nemal, keďže ustanovenie z 27. apríla 2016 bolo nezákonné.

V zásadnej rovine treba súhlasiť s krajským súdom v tom, že ustanovením obhajcu sa právo obvineného na obhajobu skôr posilňuje než zoslabuje. Vo všeobecnosti má pravdu aj sťažovateľ, keď namieta, že protiprávnym ustanovením obhajcu (v čase, keď ho nemusel mať) mohlo dôjsť k oslabeniu jeho šance byť prítomný pri vyšetrovacích úkonoch v prípravnom konaní a klásť vypočúvaným svedkom otázky, pretože vyšetrovateľ umožní účasť obvineného pri vyšetrovacom úkone najmä vtedy, ak obvinený nemá obhajcu (§ 213 ods. 1 Trestného poriadku).

Zo skutkového hľadiska treba zdôrazniť, že porušenie práva sťažovateľa obhajovať sa sám sa môže vzťahovať výlučne iba na 27. apríl 2016, keď už bol obvinený zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, avšak ešte nebol vzatý okresným súdom do väzby. Samotné vznesenie obvinenia pre uvedený zločin bez ďalšieho dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 Trestného poriadku nezakladá, pretože dôvodom povinnej obhajoby je iba konanie o obzvlášť závažnom zločine [§ 37 ods. 1 písm. c)]. Naproti tomu momentom vzatia sťažovateľa do väzby už dôvod povinnej obhajoby nastal [§ 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]. Zo skutkového hľadiska je dôležité aj to, že svedok (poškodený) [REDAKOVANÉ] bol vypočutý práve 27. apríla 2016.

Ústavný súd je toho právneho názoru, že nedošlo preukázateľným spôsobom k obmedzeniu práva sťažovateľa obhajovať sa sám dňa 27. apríla 2016 tým, že sa nemohol výsluchu svedka zúčastniť. Sťažovateľ totiž ani len netvrdí (tým menej preukazuje), že vyšetrovateľa požiadal o možnosť zúčastniť sa výsluchu svedka, avšak tento mu to odmietol. Pokiaľ sťažovateľ preukázateľne neprejavil záujem byť pri výsluchu prítomný, nemožno ani uvažovať o porušení označeného práva.

Z pohľadu ústavného súdu nemožno za porušenie obhajobných práv sťažovateľa považovať ani tú skutočnosť, že po vzatí do väzby nebol sťažovateľovi znovu ustanovený obhajca (vychádzajúc z názoru sťažovateľa, podľa ktorého ustanovenie z 27. apríla 2016 bolo nezákonné). Opatrenie okresného súdu z 27. apríla 2016, ktorým bola sťažovateľovi

ustanovená obhajkyňa, nebolo nikdy zrušené. Prípadná skutočnosť, že k ustanoveniu obhajcu malo dôjsť až po vzatí do väzby, neznamená také porušenie obhajobného práva sťažovateľa, ktoré by mohlo mať za konkrétnych okolností prípadu dostatočnú ústavnoprávnu intenzitu. Tu treba jednoznačne uprednostniť úvahu krajského súdu, podľa ktorej ustanovením obhajcu sa obhajobné práva v zásade posilňujú.

Sťažnosť v časti smerujúcej pre porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. a) a b), čl. 15 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49, čl. 50 ods. 1, 2, 3 a 6, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru, ako aj čl. 37 ods. 3 a čl. 40 ods. 2 listiny proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 26/2016 a jeho uzneseníu z 9. augusta 2016 z ostatných dôvodov uvedených v sťažnosti považuje ústavný súd za neprípustnú.

Konkrétne ide v tomto smere o námietky, podľa ktorých trestné stíhanie sa vedie bez dostatočných dôkazov na základe tvrdení svedka [REDAKOVANÉ], neboli vykonané dôkazy navrhované sťažovateľom, nie sú dané tvrdené dôvody väzby, na okresnom súde nekonali zákonní sudcovia, sťažovateľovi nebol poskytnutý dostatočný časový priestor na nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu a zdravotný stav sťažovateľa neumožňuje pobyt vo väzbe.

Podľa § 53 ods. 1 *zákona o ústavnom súde* sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 *zákona o ústavnom súde* ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vo vzťahu k uvedeným námietkam mal krajský súd v rámci opravného konania.

V uvedenej súvislosti je podstatné, že sťažovateľ síce právo podať sťažnosť ako riadny opravný prostriedok aj využil, avšak v podanej sťažnosti tieto námietky neuviedol. Znamená to, že sťažovateľ možnosť riadneho opravného prostriedku využil v daných súvislostiach iba formálne, lebo z materiálneho hľadiska vzaté tak neurobil. To zakladá neprípustnosť tejto časti sťažnosti. Treba tiež dodať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že námietky v riadnom opravnom prostriedku neuplatnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Práve preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Napokon sťažovateľ namieta, že krajský súd „uznesením z 9. septembra 2016“ (správne má byť 9. augusta 2016, pozn.) zamietol jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 196/2016 z 27. apríla 2016 o ustanovení obhajkyne, ako aj proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 198/2016 z „1. septembra 2016“ (správne má byť 1. augusta 2016, pozn.) o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby, pričom tak urobil jedným rozhodnutím vydaným pod č. k. 1 Tpo 26/2016-103, hoci ustanovenie § 192 ods. 2 Trestného poriadku takýto postup nepripúšťa (podľa sťažovateľa totiž nie je možné, aby o dvoch uzneseniach s rôznymi spisovými značkami rozhodoval druhostupňový súd v jednom konaní a jedným rozhodnutím).

Aj túto námietku sťažovateľa považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

Nezodpovedá skutočnosti tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého uznesením krajského súdu č. k. 1 Tpo 26/2016-103 z 9. augusta 2016 došlo k zamietnutiu dvoch sťažností. V skutočnosti totiž krajský súd zamietol iba sťažnosť podanú sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu č. k. 0 Tp 198/2016-87 z 1. augusta 2016 o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby. O sťažnosti proti uzneseniu (opatreniu) okresného súdu č. k. 0 Tp 196/2016-7 z 27. apríla 2016 o ustanovení obhajkyne sťažovateľovi krajský súd v citovanom uznesení nerozhodoval, keďže takáto sťažnosť nebola vôbec podaná. Krajský súd sa len v odôvodnení uznesenia (nie teda v jeho výroku) vysporiadal s námietkou sťažovateľa o nezákonnosti opatrenia okresného súdu, ktorým mu bola ustanovená obhajkyňa.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2016